

آژانس یهود چگونه گسترش پیدا کرد؟

۳ مرداد ۱۳۹۳ ساعت ۲۳:۵۹

عامل مهم گسترش آژانس یهود این بود که منابع مالی جدیدی را برای یهودی کردن فلسطین با مشارکت یهودی‌های غیرصهیونیست به دست بیاورد.

سازمان جهانی صهیونیسم با نام اولیه «سازمان صهیونیستی» در اولین کنگره صهیونیستی در سال ۱۸۹۷، به‌عنوان چارچوب ساختاری جنبش سازمان‌یافته صهیونیستی و با هدف ظاهری ایجاد یک کانون یهودی برای قوم یهود، بنیانگذاری شد و شامل کلیه یهودیانی که برنامه صهیونیستی را می‌پذیرفتند، می‌گردید.

از راه تاسیس سازمان صهیونیستی بود که صهیونیسم به سازمانی برای فعالیت‌های سیاسی، مهاجرتی و تحقیقاتی در مقیاس وسیع تبدیل شد.

مهم‌ترین این ابزارها در زمان ریاست تئودور هرتزل بر این سازمان (۱۹۰۴ - ۱۸۹۷) به‌وجود آمدند که عبارت‌اند از: «تراست مستعمراتی یهود» که کار بانک صهیونیستی را انجام می‌داد.

«صندوق ملی یهود» با هدف خرید زمین به‌عنوان مالی که همیشه به ملت یهود تعلق خواهد داشت.

اما بعدها اصطلاح «آژانس یهود» را سند قیمومیت فلسطین ابداع و توسط جامعه ملل در سال ۱۹۲۲ اعلان شد. ماده چهارم این سند از شناسایی یک آژانس یهودی به‌عنوان موسسه‌ای عمومی که با هدف مشورت و همکاری با حکومت فلسطین در موضوعات اقتصادی، اجتماعی و غیره در راستای تاسیس دولت یهودی صحبت نموده است. سند قیمومیت، سازمان صهیونیستی را به‌عنوان معاون آژانس یهود در نظر گرفته بود و تا سال ۱۹۲۹ نیز، این سازمان نقش همین آژانس را بازی می‌کرد یعنی سازمان صهیونیستی و آژانس یهود در حقیقت یکی بوده و در یک تشکیلات واحد قرار داشتند.

این وضعیت با ابتکار وایزمن مبنی بر ایجاد یک آژانس یهود بزرگ‌تر تغییر یافت و از آن زمان به بعد سازمان صهیونیستی و آژانس یهود به دو سازمان متفاوت تبدیل شدند، هر چند ریاست هر دوی آن‌ها را یک نفر عهده‌دار بود. در واقع سازمان صهیونیستی مسئول فعالیت‌ها و وظایف مربوط به آوارگان یهودی خارج از فلسطین بود در حالی که آژانس یهود عمدتاً در خصوص مسئولیت کارهای داخلی فلسطین و اسکان یهودیان در این سرزمین فعالیت می‌کردند.

آژانس یهود و سازمان صهیونیسم جهانی به دلیل اختلافاتی که در خصوص حیطة‌های کاری بین ایشان بروز می‌نمود، تا کنون چند بار در هم ادغام و مجدداً استقلال یافته‌اند که تاریخ آخرین تفکیک بین این دو سازمان ۲۱ ژوئن ۱۹۷۱ می‌باشد.

در کتاب «آژانس یهود» درباره انگیزه‌های گسترش آژانس یهود آمده است. چند عامل، وایزمن و گروه کارش را واداشت که خواهان گسترش آژانس یهود شوند. برخی صهیونیست‌ها به این نتیجه رسیدند که آژانس گسترش یافته یهود با جذب عناصر جدیدی از یهودی‌های غیرصهیونیست به حوزه اعتقادات قومی یهود، نشان‌دهنده یکی از روش‌های مورد نظر برای گسترش قلمرو قومیت یهود در میان کانون‌های یهودی پراکنده در سراسر جهان خواهد بود.

درست است که سازمان صهیونیسم تا پاییز ۱۹۲۹ همچنان از همه روش‌ها به منظور جذب همکاری یهودی‌های غیرصهیونیست و خواهان کمک به تأسیس موطن ملی یهود استفاده می‌کرد، اما بعضی از جناح‌های صهیونیستی عقیده داشتند که این اقدام مستلزم کناره‌گیری سازمان صهیونیسم از موقعیت خود و تشکیل آژانسی جدید است که اجازه ایفاء نقشی برتر را در طرح‌های یهودی کردن فلسطین می‌دهد.

با این حال، روشن بود که تشکیل آژانس یهود، به شکل گسترش یافته یا گسترش نیافته، به همان صورت مشخص در سند قیمومت باقی می‌ماند و در نتیجه باعث افزایش تلاش‌های انجام شده در چارچوب تقویت قومیت یهود می‌شد که این چند هدف را به تحقق می‌رساند.

گسترش آژانس یهود، یهودی‌های سرشناس و دارای مناصب دولتی حساس در کشورهای متبوعشان را در فرایند یهودی کردن فلسطین شرکت می‌داد، و این امر وزنه‌ای جدید بود که به اجرای طرح صهیونیستی کمک می‌کرد.

تجربیات قبلی وایزمن نشان می‌داد که این مهم از طریق صندوق تأسیس فلسطین (Fund Foundation Palestine) یا «کارن‌هایسود لیمتد» به دست می‌آید. افزون بر این، پس از گسترش آژانس، تلاش مخالفت یهودی‌های ضد صهیونیسم، با مشاهده فعالیت بعضی از همقطاران غیرصهیونیست خود در کنار صهیونیست‌ها به منظور تحقق اهداف صهیونیستی، کاهش خواهد یافت.

همچنین اقدام جامعه ملل در به رسمیت شناختن آژانس گسترش یافته یهود - یعنی آژانس نماینده یهودی‌های جهان - موقعیت صهیونیست‌ها را در گفت‌وگو با دولت‌ها و شخصیت‌های رسمی خارجی تقویت کرد.

در ۱۳ فوریه ۱۹۲۷، «پل گدمن»، یکی از یهودی‌های صهیونیست انگلیس، در سخنرانی در جلسه شورای صهیونیسم، این مسئله را مطرح کرد و افزود که «از هنگام برگزاری سیزدهمین کنگره صهیونیسم در سال ۱۹۲۳، مسئله گسترش دادن آژانس یهود همواره در سیاست داخلی سازمان جهانی صهیونیسم مطرح بوده است، حتی در بحث‌های ویژه دولت انگلیس در فلسطین نیز این پرسش مطرح شد که آیا آژانس در حالت همزیستی با سازمان جهانی صهیونیسم باقی خواهد ماند یا اینکه - در چارچوب اجرای مفاد سند قیمومت - گام‌هایی برای ایجاد نوعی یکپارچگی میان سازمان‌های یهودی برداشته خواهد شد تا در صورت عملی شدن احتمال دوم، آژانس نماینده همه ملت یهود شود.

عامل مهم‌تر در گسترش دادن آژانس این بود که مشارکت یهودی‌های غیرصهیونیست می‌توانست منابع مالی جدیدی را برای فرایند یهودی‌کردن فلسطین فراهم آورد.

آدرس مطلب :

<https://www.cafetari.kh.com/news/۲۲۵۶۳/آژانس-چگونه-یهود-آژانس/>